

IZVJEŠTAJ

O AKTIVNOSTIMA NA REALIZACIJI PROJEKTA ISTRAŽIVANJA I PROIZVODNJE UGLJOVODONIKA U PODMORJU CRNE GORE

III kvartal 2013 (1-jul-13 do 30-septembar-13)

SADRŽAJ

I	Uvod.....	4
II	Pregled glavnih aktivnosti u izvještajnom periodu	4
	1. Tenderske aktivnosti	4
	2. Normativne aktivnosti.....	5
	3. Marketinške aktivnosti.....	5
	4. Organizovanje Svečanosti povodom tenderskog postupka.....	4
	5. Upravljanje podacima	7
	6. Zaštita životne sredine	7
	7. Infrastruktura.....	8
III	Finansiranje projekta	8
	Prilog 1 – kratak pregled glavnih karakteristika Predloga javnog poziva za dostavljanje ponuda za dodjelu ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodnika u podmorju Crne Gore	9
	Prilog 2 - Lista kompanija koje su posjetile Sobu s podacima	11
	Prilog 3 - Mapa blokova za prvi Tender	12

Programom rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu definisana je obaveza Ministarstva ekonomije da kvartalno izvještava Vladu Crne Gore o aktivnostima na realizaciji Projekta istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju Crne Gore. Prethodni Izvještaj o aktivnostima na Projektu je usvojen od strane Vlade Crne Gore na sjednici od 1. avgusta 2013. godine. Sadašnji Izvještaj sadrži pregled aktivnosti koje su izvršene u izvještajnom periodu (jul - septembar 2013. godine), sa osvrtom na izvršene aktivnosti iz prethodnog perioda.

II Pregled glavnih aktivnosti u izvještajnom periodu

1. Tenderske aktivnosti

Vlada Crne Gore je na sjednici od 25. jula 2013. godine prihvatila Predlog Javnog poziva za dostavljanje ponuda za dodjelu ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika i zadužila Ministarstvo ekonomije da u skladu sa Zakonom o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika („Sl.list CG“, broj 41/10) objavi Javni poziv. Kao krajnji rok za podnošenje ponuda je određen 28. februar 2014. godine.

Javni poziv je zvanično objavljen u Službenom list Crne Gore broj 39/13 od 07. avgusta 2013. godine. Takođe, poziv je objavljen u dnevnom listu Pobjeda od 08. avgusta 2013. godine. Ministarstvo ekonomije je preduzelo aktivnosti na objavljivanju poziva i u referentnom međunarodnom časopisu, tako da će u izdanju magazina **The Economist** od 26. septembra biti objavljena vijest o Javom pozivu.

Cjelokupna tenderska dokumentacija je objavljena na www.petroleum.me i veći dio iste je dostupan za svakog posjetioca sajta. Određeni djelovi tenderske dokumentacije su vidljivi nakon registracije učesnika, koja se vrši u skladu sa procedurama definisanim tenderom.

Do sada su dvije kompanije izvršile registraciju za učešće u tenderskom postupku, s tim da je veliki broj kompanija u svakodnevnoj komunikaciji sa Ministarstvom najavio skoriju registraciju. Takođe, veliki broj kompanija je najavio posjete Ministarstvu ekonomije u cilju prezentovanja svojih namjera i diskusije o tenderskom postupku.

2. Normativne aktivnosti

Ministarstvo ekonomije u saradnji sa Sekretarijatom za zakonodavstvo radi na setu pozakonskih akata kojima će se definisati postupci operacija sa ugljovodonicima, I to na:

- Pravilniku kojim se uređuje se bliža sadržina programa razvoja i proizvodnje ugljovodonika, zahtjeva za odobrenje za ispitivanje i proizvodnju ugljovodonika kao i izvještaja o proizvodnji;
- Pravilniku kojim se propisuju se uslovi za bušenje bušotina i izgradnju postrojenja za proizvodnju ugljovodonika;
- Uredbi o izmjeni i dopunama Uredbe o načinu povraćaja blokova i pristupu trećih lica upstream postrojenjima;

Paralelno sa izradom podzakonskih akata radi se i na izmjenama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika. Ova dva procesu su kompatibilna i neophodno je da se odvijaju paralelno, kako bi se postigla maksimalna usaglašenost Zakona i podzakonskih akata. Navedeni pravilnici, odnosno uredba će se donijeti paralelno sa usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika

Nacrt Zakona o porezu na upstream industriju ugljovodonika je dostavljen od strane konsultanta i Ministarstvo finansija je oformilo Radnim tim koji zajedno sa konsulatantom radi na ovom zakonu.

Na osnovu instrukcija Ministarstva ekonomije konsultanti su počeli sa radom na predlogu ugovora o koncesiji.

3. Marketinške aktivnosti

1. Izrađena brošura o projektu istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju Crne Gore.
2. Brošura je zajedno sa „Pismom – pozivom za učešće na tenderu“ poslata na adrese 250 najvećih naftnih kompanija.
3. Svim licima koja su u prethodnom periodu bila u kontaktu sa predstavnicima Ministarstva ekonomije povodom ovog projekta, je poslato obavještenje o objavlivanju Javnog poziva.
4. Predstavnici Ministarstva ekonomije učestvuju na Balkan Oil&Gas Summit-u koji će se održati 24-25 septembra u Atini, na kojem učestvuje veliki broj naftnih kompanija. Jedna od

tema Samita je i trenutna situacija u Crnoj Gori po pitanju istraživanja nafte i gasa, odnosno prezentovanje tenderskog postupka. Tokom održavanja samita, a na zahtjev naftnih kompanija, organizovano je nekoliko zasebnih sastanaka sa ciljem diskusije o tenderu.

5. Predstavnici Ministarstva ekonomije će od 10-12 oktobra učestvovati na CEEC skauting sastanku u Beogradu (Central-Eastern Europe & Caspian Scout Group Meeting), na kojem će učestvovati predstavnici velikog broja naftnih kompanija. I na ovom sastanku Ministarstvo će održati prezentaciju o tenderom postupku.
6. Na specijalizovani web site-u kompanije Deloitte već je objavljena informacija o tenderu:http://www.psg.deloitte.com/NewsLicensingRounds_ME_130829.asp.
7. Planirano je objavljivanje vijesti/intervjua o tenderskom postupku u nekoliko specijalizovanih međunarodnih časopisa

4. Organizovanje Svečanosti povodom tenderskog postupka

Ministarstvo ekonomije planira da krajem oktobra, odnosno početkom novembra organizuje jednodnevnu svečanost povodom tenderskog postupka. Naime, jedna od mogućnosti za promociju ovakve vrste projekata su takozvani *road show* događaji, koji se obično organizju u Hjustonu i/ili Londonu. Ovaj tip promocije ima svoje mane i svoje prednosti, ali je mnogo učinkovitije i efektnije da se u Crnoj Gori organizuje Svečanost povodom proglašenja tendera otvorenim. To nije događaj koji se poklapa sa stvarnim datumom početka otvaranja tendera, međutim dobra praksa u svijetu je da se tako nešto organizuje kako bi se time pokazala spemnost, riješenost i posvećenost države da ovaj projekat realizuje uspješno.

Predložena struktura događaja bi se odnosila na poslijepodnevnu prezentaciju aktivnosti oko tendera, kojoj bi prethodila njegova politička najava (sve ukupno u trajanju oko 2 sata).

Nakon toga bi bila organizovana gala večera u hotelu Splendid u Bečićima. Pozvani bi bili:

- sve kompanije koje su do sada ili posjetile Crnu Goru ovim povodom ili iskazale interesovanje za istraživanje nafte i gasa, plus sve kompanije koje su aktivne u Mediteranu (minimalni broj pozvanih kompanija je oko 60). Takođe, poziv se može uputiti i na adrese 250 kompanija kojim je poslato „Pismo – poziv za učešće na tenderu“.
- sve ambasade u Crnoj Gori zemalja koje imaju aktivnu naftu industriju.
- institucionalni investitori tipa EBRD, i regionalni projekti iz oblasti nafte i gasa tipa TAP, IAP, kao i predstavnici Energetske zajednice iz Beča.

Pored prezentacije aktivnosti direktno vezanih za istraživanje nafte i gasa, predviđena je i kratka prezentacija poslovnog okruženja, a posebno logističkih kapaciteta Crne Gore (Luka Bar, Brodogradilište Bijela, Aerodromi), jer je to jedinstvena prilika da se takvom broju naftnih kompanija prezentiraju kapaciteti koji im možda budu bili interesantni za aktivnosti koje se ne odnose direktno na Crnu Goru.

Takođe, razvojne kompanije u Crnoj Gori (Luštica, Porto Montenegro, Azeri, Aman resorts, Boka Bay) koje imaju potrebu promocije svojih projekata u Crnoj Gori, upravo kategoriji ljudi koji

dolaze iz naftnog biznisa, bi dobile priliku da tokom trajanja Svečanosti prezentiraju svoju ponudu predstavnicima naftih kompanija.

5. Upravljanje podacima

1. Potpisan ugovor o isporuci softvera za upravljane geološkim podacima. Softver isporučen i instaliran, i obuka osoblja Ministarstva ekonomije zaduženog za upravljanje podacima je izvršena. Plaćena licenca za softver za 1 godinu.
2. Izvršena migracija podataka na novu softversku platformu.
3. Soba s podacima radi neprekidno od oktobra 2011. U izvještajnom periodu nije bilo posjeta. Međutim, za naredni period veliki broj kompanija je najavio posjetu Sobi sa podacima
4. Aktivnosti na preuzimanju preostalih podataka koji su vlasništvo države, od bivšeg koncesionara (Jugopetrol) i dalje su u toku, bez pomaka u odnosu na prethodni period.
5. Ministarstvo ekonomije je dobilo ponudu od više specijalističkih geofizičkih kompanija o besplatnom reprocesuiranju postojećih podataka o istraživanju ugljovodonika u podmorju Crne Gore, što bi za rezultat imalo bolje geološko poznavanje područja i njegovu veću privlačnost za kompanije. Međutim, zaključivanje navedenog ugovora se ne može sprovesti na osnovu tenderskog postupka, jer se svi relevantni zakoni (Zakon o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika, Zakon o javnim nabavkama i Zakon o državnom imovini) ne mogu primijeniti zbog specifičnosti ugovornog posla. S tim u vezi, Ministarstvo ekonomije će pripremiti tipski model ugovora za usvajanje od strane Vlade Crne Gore, koji bi nakon toga bio ponuđen pod istim uslovima zainteresovanim kompanija. Nijedna kompanija zaključivanjem ugovora ne bi dobila bilo kakva ekskluzivna prava od strane Vlade Crne Gore.

6. Zaštita životne sredine

1. Javni poziv za izbor konsultanta koji će izraditi Stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu za aktivnosti istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju Crne Gore je objavljen 12. juna 2013. godine . I pored produženja roka za dostavljanje ponuda, te pojačane marketinške aktivnosti, do 5. septembra nije dostavljena nijedna ponuda, pa je stoga je Ministarstvo donijelo odluku o obustavljanju postupka javne nabavke. Novi javni poziv će se ponovo objaviti.
2. Vlada Crne Gore je na sjednici od 12. septembra donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu, kojom su, između ostalog, definisane I sve aktivnosti na istraživanju ugljovodonika za koje se vrši obavezna procjena uticaja na životnu sredinu

7. Infrastruktura

1. Data je načelna saglasnost za trasu IAP gasovoda koja treba da prođe kroz teritoriju Crne Gore.
2. Crna Gora je potpisala Memorandum o razumijevanju za podršku i saradnju u realizaciji Trans-jadranskog gasovoda (TAP) i Jonsko–jadranskog gasovoda (IAP).
3. Ministarstvo je u okviru 10-og kruga Western Balkan Investment Framework (WBIF) apliciralo za dobijanje granta za izradu Plana gasifikacije Crne Gore
4. Predstavnici Ministarstva ekonomije će 26. septembra učestvovati na Ministarskom sastanku za podršku realizacije TAP-IAP, koji je organizovan od strane Ministarstva gospodarstva Republike Hrvatske

III Finansiranje projekta

Najveći dio aktivnosti vezanih za razvijanje upstream industrije u Crnoj Gori se odvija kroz međunarodne donacije, prije svega donacije Kraljevine Norveške. S tim u vezi, Ministarstvo je od Kraljevine Norveške dobilo novčanu pomoć za:

- Pisanje Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika („Sl.list CG“, broj 41/10)
- Studijske posjete predstavnika države u okviru PETRAD programa, organizovanog od strane norveškog Direktorata za naftu i gas
- U 2012. godini obezbijeđena je pomoć u iznosu od cca 400.000, 00 eur iz kojih je: 1) kupljen softver Petrel za bazu podataka o ugljovodnicima u iznosu od 115.000,00 eur; 2) angažovan konsultant za pisanje zakona o upstream porezu u iznosu od 65.000,00 eur; i 3) opredijeljeno 210.000, 00 eur za izradu Streteške procjene uticana na životnu sredinu.

Od budžetskih sredstava po ovom projektu je u 2011. godini opredijeljeno 400.000,00 eur za angažovanje konsultanta za tenderski postupak, dok za 2012. i 2013.godinu nijesu opredijeljena novčana sredstva.

Sprovođenje tenderskog postupka iziskuje angažovanje dodatnih novčanih sredstava sa kojima Ministarstvo ne raspolaže. Stoga se dio tenderskih aktivnosti finansira preko JU Zavod za geološka istraživanja, iz sredstava prikupljenih povodom pristupa Sobi sa podacima, a u skladu sa Ugovorom o poslovno tehničkoj saradnji zaključenom između Ministarstva ekonomije i Zavoda.

Prilog 1 – kratak pregled glavnih karakteristika Predloga javnog poziva za dostavljanje ponuda za dodjelu ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodnika u podmorju Crne Gore

Osnovne karakteristike Javnog poziva, odnosno tenderskog postupka su:

- Zakon o istraživanju i proizvodnji ugljovodnika reguliše kompletan postupak raspisivanja, ocjene i dodjele Ugovora o koncesiji za proizvodnju (Zakon o koncesijama se ne primjenjuje, niti Zakon o rudarstvu.);
- Inicijalno se ugovor dodjeljuje na 7 (+2) godine, plus dodatnih 20 (+10) godina u slučaju da počne proizvodnja;
- Odluku o dodjeli ugovora donosi Skupština Crne Gore;
- Dostavljanje ponude važe 9 mjeseci nakon roka za dostavljanje ponuda;
- Nema otkupa tenderske dokumentacije, ona je besplatna i nalazi se na internet stranici;
- Ponuđači plaćaju naknadu za dostavljanje ponude, u iznosu od €35.000;

Kome se može dodijeliti Ugovor

- Ugovor se može dodijeliti svakom stranom ili domaćem, pravnom ili fizičkom licu koje ispunjava uslove sa fokusom na postizanje ciljeva ovog tendera, i koje je u stanju da dokaže da ispunjava tražene tehničke, finansijake uslove i uslove bezbjednosti na radu i standarda životne sredine, a koje na najbolji mogući način zadovoljavaju primarne principe zbog kojih Vlada raspisuje tender i koje su finansijski, stručno i tehnički osposobljene da to urade na najbolji mogući način, a sve to uz postizanje ekstremno visokih uslova iz oblasti bezbjednosti na radu i zaštite životne sredine.

Kome ne može biti dodijeljen Ugovor:

- Kompanijama koje dolaze iz poreskih rajeva i ofšor destinacija, odnosno kompanije koje su registrovane u jurisdikcijama u kojima nadležni organi Crne Gore nemaju pristup kako u pogledu registracije tih kompanija tako i u pogledu finansijskih izvještaja;
- Kompanijama kod kojih krajnja vlasnička struktura nije transparentna za nadležne organe Crne Gore;
- Kompanijama sa kojima nadležni organi Crne Gore imaju negativno iskustvo;

Što ponuđači dostavljaju kao ponudu:

- Ponuđač može da dostavi ponudu za više blokova;
- Tehnička ponuda se dostavlja za svaki blok posebno iz razloga da bi se moglo vršiti poređenje ponuda po blokovima u slučaju da se više kompanija prijavi za isti blok;
- Ponuda se sastoji iz tri dijela:
  - a) podaci o ponuđaču, uključujući finansijsko stanje, organizacionu strukturu i vlasništvo, traženo iskustvo;
  - b) pregled sistema upravljanja zaštitom na radu, bezbjednošću i standardima za zaštitu životne sredine; i

- c) tehnički dio, uključujući ponude za svaki pojedinačni blok, obavezni radni program, obuku kadra koji se finansira iz javnih resursa.
- Oblik *performance* garancije ponuđača je opcionalan, u smislu da može da bude i bankarska garancija ili garancija kompanije, s tim što ta garancija pokriva sve predviđene troškove iz obaveznog radnog programa koji je ponuđač preuzeo da izvrši u inicijalnoj fazi, a koji je usaglašen sa Koncedentom,
  - U slučaju da dođe do proizvodnje ugljovodnika, dodatna garancija će biti definisana ugovorom i pokrivaće Program razvoja i proizvodnje.

Stavke podložne pregovorima

1. Površina Ugovora o koncesiji za proizvodnju,
  2. Trajanje različitih faza Ugovora o koncesiji za proizvodnju, dok su maksimalna trajanja faza definisa Zakonom o istraživanju i proizvodnji ugljovodnika,
  3. Sadržaj i obim i vremenska dinamika za obavezni radni program,
  4. Predviđeni iznos za pokriće minimalnih rashoda u slučaju neispunjenja obaveznog radnog programa,
  5. Obaveza obuke i edukacije koja se odnosi na upstream sektor za organe javne uprave ili druge institucije koje se finansiraju sredstvima iz javnih prihoda
- **Okolo čega ne može da se pregovara:**
    1. Modela ugovora (ugovor o koncesiji, ugovor o računovodstvenim evidencijama, ugovor o zajedničkom operacijama)
    2. Svih iznosa, obaveza i odgovornosti koje su propisane Zakonom i podzakonskim aktima, uključujući sve fiskalne obaveze (porez na dobit pravnih lica, super porez za pravna lica koja se bave *upstream* operacijama, naknadu za površinu, naknadu za proizvedenu naftu i gas (*royalty*), naknade iz oblasti zaštite životne sredine.

Javni poziv ima devet priloga I to:

1. Prilog 1 - Zakon o istraživanju i proizvodnji ugljovodnika;
2. Prilog 2 – Podzakonski propisi za Upstream operacije u skladu sa Zakonom o istraživanju i proizvodnji ugljovodnika;
3. Prilog 3 - Nacrt Ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodnika;
4. Prilog 4 - Fiskalna politika upstream industrije ugljovodnika;
5. Prilog 5 - Definisane površine za Prvi tender za dodjelu koncesija za podmorje Crne Gore;
6. Prilog 6 – Uslovi vezani za ekološka pitanja, turizam i interese ribarstva;
7. Prilog 7 – Uputstvo za podnošenje ponuda
8. Prilog 8 - Forma garancije za ponudu;
9. Prilog 9 - Izjava o čuvanju povjerljivih podataka

Uz Uputstvo za podnošenje ponuda su priložena tri obrasca:

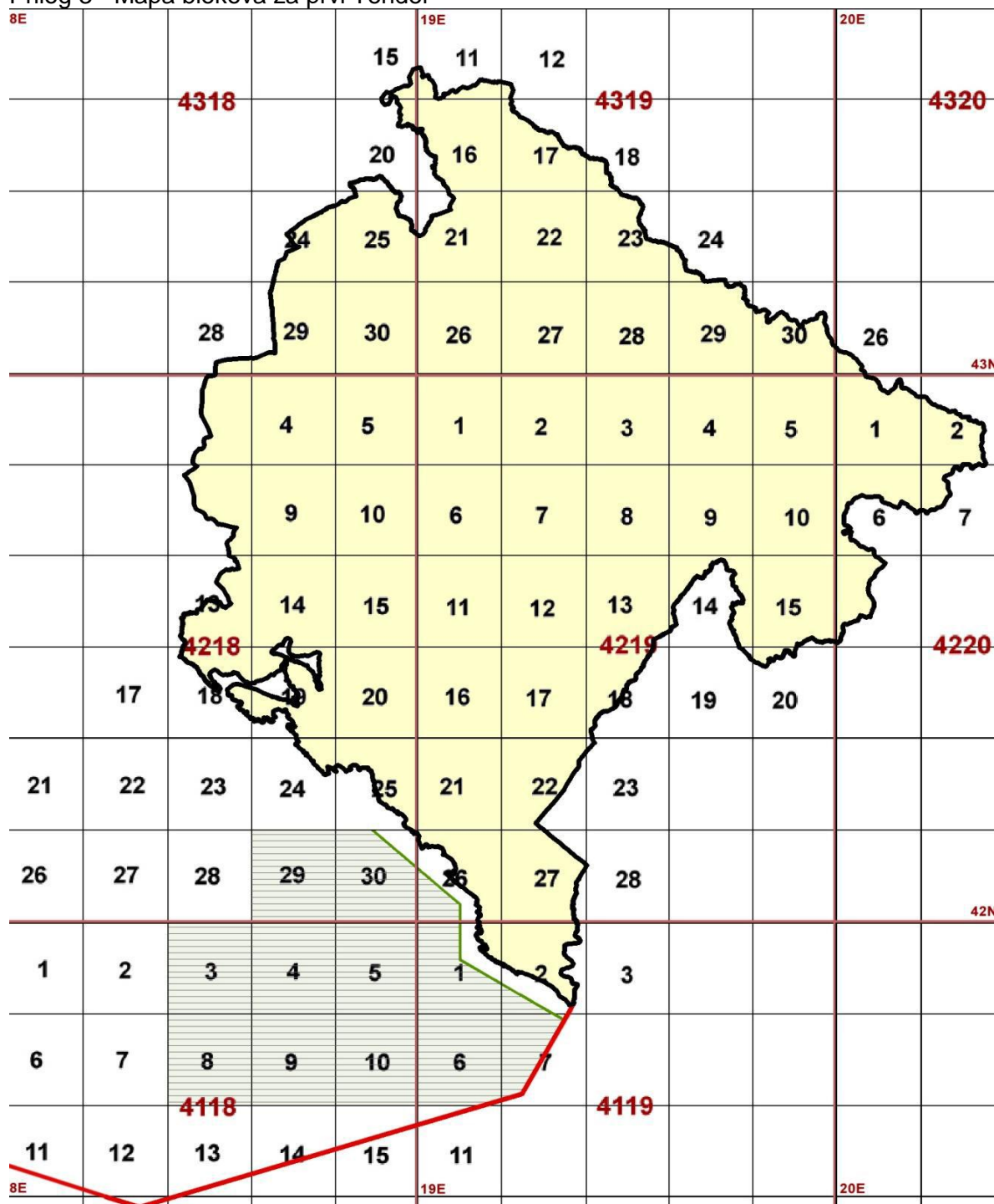
1. Obrazac A - Podaci o ponuđaču i o njegovom finansijskom stanju
2. Obrazac B - Zaštita na radu , bezbjednost i zaštita životne sredine
3. Obrazac C – Tehnička ponuda – glavni dio

Prilog 2 - Lista kompanija koje su posjetile Sobu s podacima

BROJ	KOMPANIJA	ZEMLJA
1	NOBLE ENERGY	SAD
2	EDISON SPA	ITALIJA
3	EXXONMOBIL	SAD
4	NOVATEK	RUSIJA
5	ENI SPA	ITALIJA
6	ANADARKO IEC	SAD
7	INA	HRVATSKA
8	JX NIPPON	JAPAN
9	TOTAL	FRANCUSKA
10	HESS CORPORATION	SAD
11	HELENIC PETROLEUM	GRČKA
12	TRAJAN/ENERGEAN	V.BRITANIJA/GRČKA
13	NIS(GAZPROM)	RUSIJA
14	STATOIL	NORVEŠKA
15	WINTERSHALL	NJEMAČKA
16	WOODSIDE	AUSTRALIJA
17	RWE DEA	NJEMAČKA
18	MARATHON	SAD

Prilog 3 - Mapa blokova za prvi Tender

- Blokovi za dodjelu ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodnika su osjenčeni horizontalnim linijama,
- Zelena linija je na udaljenosti od 2-3 km od obale,
- Crvena linija predstavlja granicu na moru sa Republikom Albanijom, odnosno Republikom Italijom